

Bułgaria

1 Źródła obowiązujących przepisów

1.1 Przepisy krajowe

Najważniejsze przepisy bułgarskiego prawa prywatnego międzynarodowego zawiera kodeks prawa prywatnego międzynarodowego (Kodeks na mezhdunarodnoto chasto pravo, KMCP). Główna zasada stosowana przy ustalaniu prawa mającego zastosowanie do stosunków na gruncie prawa prywatnego z elementem obcym stanowi, że kwestie związane z tego rodzaju stosunkami regulują przepisy państwa, z którym strony tego stosunku są najściślej związane.

Zgodnie z konstytucją ratyfikowane umowy międzynarodowe stanowią element krajowego systemu prawnego i są nadrzędne względem przepisów ustawodawstwa krajowego.

Normy kolizyjne stosowane w postępowaniu cywilnym można również znaleźć w kodeksie postępowania cywilnego (Grazhdanski protsesualen kodeks, GPK).

1.2 Wielostronne konwencje międzynarodowe

Zobacz powyżej.

1.3 Główne konwencje dwustronne

Zobacz powyżej.

2 Wdrożenie norm kolizyjnych

2.1 Czy istnieje obowiązek stosowania przez sąd norm kolizyjnych z urzędu?

Zgodnie z art. 28 KMCP sąd potwierdza jurysdykcję krajową z urzędu, bez konieczności wystąpienia z wnioskiem w tym zakresie przez strony postępowania. Orzeczenie potwierdzające jurysdykcję lub jej brak podlega zaskarżeniu i może być przedmiotem skargi kasacyjnej. Sąd ma obowiązek znać i stosować normy kolizyjne.

Jeżeli ustalenie prawa właściwego zależy od sposobu klasyfikacji kluczowych elementów lub od stosunku prawnego, takie elementy lub taki stosunek klasyfikuje się zgodnie z prawem bułgarskim. Przy ocenie klasyfikacji sąd bierze pod uwagę element obcy występujący w stosunkach, których ma dotyczyć rozstrzygnięcie.

2.2 Odesłanie

W bułgarskim prawie prywatnym międzynarodowym znana jest i stosowana instytucja odesłania. Odesłanie do prawa bułgarskiego, podobnie jak odesłanie do prawa obcego, jest niedopuszczalne w przypadku:

1. statusu prawnego osób prawnych i podmiotów nieposiadających osobowości prawnej,
2. wymogów formalnych dotyczących czynności prawnych,
3. wyboru prawa właściwego,
4. świadczeń alimentacyjnych,
5. stosunków umownych,
6. stosunków pozaumownych.

Zgodnie z art. 40 ust. 3 KMCP w przypadku uznania dopuszczalności odesłania zastosowanie ma bułgarskie prawo materialne albo, odpowiednio, obce prawo materialne.

2.3 Zmiana łącznika

Zgodnie z art. 27 KMCP, jeżeli w chwili wszczęcia postępowania zachodziły przesłanki wskazujące na jurysdykcję krajową, jurysdykcja taka zostaje utrzymana nawet w przypadku ustania tych przesłanek w toku postępowania. Jeżeli w chwili wszczęcia postępowania nie zachodziły przesłanki wskazujące na jurysdykcję krajową, ale przesłanki takie zajądą w toku postępowania, ustala się jurysdykcję krajową.

Zmiany okoliczności wpływające na ustalenie prawa właściwego, które zaszły w trakcie postępowania, nie działają z mocą wsteczną – art. 42 KMCP.

Jeżeli miejsce położenia rzeczy zmieniło się po ustaleniu lub zniesieniu prawa rzeczowego, prawo właściwe zmienia się odpowiednio. Zgodnie z art. 66 KMCP w przypadku przeniesienia rzeczy nie można wykonywać praw nabytych zgodnie z prawem państwa, w którym taka rzecz znajdowała się pierwotnie, jeżeli skutkowałoby to naruszeniem przepisów prawa państwa, do którego tę rzecz przeniesiono.

Zgodnie z art. 93 ust. 4 KMCP strony umowy mogą w dowolnej chwili poddać przedmiot umowy w całości lub w części prawu innemu niż prawo, które miało do niego zastosowanie pierwotnie.

2.4 Wyjątki od normalnego stosowania norm kolizyjnych

Prawo obce nie ma zastosowania wyłącznie wówczas, gdy jego zastosowanie wywoływałoby skutki ewidentnie sprzeczne z bułgarskim porządkiem publicznym.

Zastosowanie norm kolizyjnych przewidzianych w kodeksie prawa prywatnego międzynarodowego pozostaje bez uszczerbku dla zastosowania bezwzględnie obowiązujących przepisów prawa bułgarskiego, które – z uwagi na ich przedmiot i cel – mają zastosowanie niezależnie od faktu odesłania do prawa obcego.

Sąd może wziąć pod uwagę bezwzględnie obowiązujące przepisy innego państwa, z którym odnośny stosunek wykazuje ścisły związek, jeżeli przepisy te – w świetle prawa państwa, które je przyjęło – mają zastosowanie niezależnie od tego, które prawo uznano za właściwe w rezultacie zastosowania przewidzianych w kodeksie norm kolizyjnych. Aby zdecydować, czy w danym przypadku należy uwzględnić tego rodzaju szczególne przepisy bezwzględnie obowiązujące, sąd bierze pod uwagę charakter tych przepisów oraz ich przedmiot, a także konsekwencje ich zastosowania bądź niezastosowania.

Sądy bułgarskie mają jurysdykcję w sprawach, w których po stronie pozwanej występuje wiele podmiotów, jeżeli w przypadku przynajmniej jednego takiego pozwanego wystąpiły przesłanki uzasadniające uznanie prawa bułgarskiego za prawo właściwe. Jeżeli sądy bułgarskie mają jurysdykcję w zakresie rozpoznania jednego z powództw wytoczonych przez powoda, mają również jurysdykcję do rozpoznania pozostałych wytoczonych przez niego powództw.

2.5 Stwierdzenie prawa obcego

Sąd lub inny organ stosujący prawo ustala treść prawa obcego z urzędu. Sąd może skorzystać z metod przewidzianych w umowach międzynarodowych, może zwrócić się do Ministerstwa Sprawiedliwości lub innego organu z wnioskiem o udzielenie informacji, a także zasięgnąć opinii ekspertów i wyspecjalizowanych instytucji.

Niezależnie od powyższego strony mają prawo przedstawić dokumenty zawierające informacje na temat treści przepisów prawa obcego, na których oparły swoje wnioski lub zastrzeżenia, lub do udzielenia innego rodzaju wsparcia sądowi bądź innemu organowi stosującemu prawo. Sąd lub inny organ stosujący prawo może zwrócić się do stron o udzielenie wsparcia w ustaleniu treści prawa obcego.

Prawo obce interpretuje się i stosuje w taki sam sposób, w jaki jest ono interpretowane i stosowane w państwie, które je ustanowiło.

Kwestie związane z podziałem ciężaru dowodu reguluje prawo materialne określające skutki okoliczności faktycznej wymagającej udowodnienia.

W przypadku gdy jurysdykcję sądów bułgarskich można określić w drodze umowy między stronami sporu, jurysdykcję taką można ustalić nawet w przypadku braku takiej umowy, jeżeli pozwany wyrazi na to wyraźną lub dorozumianą zgodę przez dokonanie czynności odnoszących się do istoty sporu.

Bułgarskie organy egzekwowania prawa mają jurysdykcję wyłączną do dokonania czynności przymusowej egzekucji, jeżeli obowiązek wykonania zobowiązania będącego przedmiotem takiej czynności spoczywa na osobie mającej miejsce zwykłego pobytu w Bułgarii lub jeżeli przedmiot tej czynności znajduje się w Bułgarii.

3 Normy kolizyjne

3.1 Zobowiązania umowne i akty prawne

Zastosowanie ma rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 593/2008 z dnia 17 czerwca 2008 r. w sprawie prawa właściwego dla zobowiązań umownych (Rzym I). Bułgaria jest również stroną konwencji rzymskiej z 1980 r.,

Konwencja 80/934/EWG o prawie właściwym dla zobowiązań umownych otwarta do podpisu w Rzymie dnia 19 czerwca 1980 r.

W przypadkach, w których przepisy wspomnianego wyżej rozporządzenia nie mają zastosowania, stosuje się przepisy kodeksu prawa prywatnego międzynarodowego.

Sądy bułgarskie mają jurysdykcję w sprawach wynikających ze stosunków umownych, w przypadku gdy miejsce zwykłego pobytu, siedziba lub główne miejsce prowadzenia działalności pozwanego znajduje się w Bułgarii, w przypadku gdy powód lub wnioskodawca jest obywatelem bułgarskim lub osobą prawną zarejestrowaną w Bułgarii oraz w przypadku gdy miejsce wykonania zobowiązania znajduje się w Bułgarii lub główne miejsce prowadzenia działalności pozwanego jest położone w Bułgarii.

Umowy podlegają prawu wybranemu przez strony.

O ile nie uzgodniono inaczej, domniemywa się, że strony uznały za obowiązujące zastosowanie prawa, które jest lub powinno być im znane, które jest powszechne w sferze handlu międzynarodowego i które jest regularnie przestrzegane przez strony umów podobnego rodzaju w określonym sektorze handlu. Strony mogą samodzielnie wybrać prawo mające zastosowanie do całości lub wyłącznie do części umowy.

Jeżeli przedmiotem umowy jest prawo rzeczowe do nieruchomości, domniemywa się, że stosunek umowny ma najściślejszy związek z państwem położenia nieruchomości.

Kwestie związane z zawarciem i ważnością umowy lub dowolnego z postanowień umowy reguluje prawo państwa obowiązujące w odniesieniu do ważności całej umowy. Umowa jest ważna, jeżeli spełnia wymogi formalne przewidziane w prawie mającym zastosowanie do umowy zgodnie z kodeksem prawa prywatnego międzynarodowego lub w prawie państwa, w którym zawarto umowę. Prawo regulujące umowę ma ponadto zastosowanie w przypadku dowodzenia jej istnienia w zakresie, w jakim zawiera ono przepisy przewidujące domniemania prawne lub inne przepisy dotyczące ciężaru dowodu.

Sądy bułgarskie mają jurysdykcję w sprawach wytaczanych przez konsumentów, w przypadku gdy siedziba lub główne miejsce prowadzenia działalności pozwanego znajduje się w Bułgarii, w przypadku gdy powód lub wnioskodawca jest obywatelem bułgarskim oraz w przypadku gdy jego miejsce zwykłego pobytu znajduje się w Bułgarii.

Przepisy kodeksu prawa prywatnego międzynarodowego nie mają zastosowania do żadnych zobowiązań z tytułu weksla, weksla własnego i czeku.

3.2 Zobowiązania pozaumowne

Zastosowanie ma rozporządzenie (WE) nr 864/2007 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 11 lipca 2007 r. dotyczące prawa właściwego dla zobowiązań pozaumownych (Rzym II).

W przypadkach, w których przepisy wspomnianego wyżej rozporządzenia nie mają zastosowania, stosuje się przepisy kodeksu prawa prywatnego międzynarodowego.

Kwestie związane z zobowiązaniami powstałymi wskutek dopuszczenia się czynu niedozwolonego reguluje prawo państwa, na którego terytorium wystąpiła lub może wystąpić bezpośrednia szkoda (*lex loci delicti commissi*). Jeżeli osoba, która dopuściła się czynu niedozwolonego, i osoba, która poniosła szkodę, miały miejsce zwykłego pobytu lub miejsce prowadzenia działalności w tym samym państwie w chwili wystąpienia szkody, zastosowanie ma prawo tego państwa.

Niezależnie od powyższego, jeżeli ogół okoliczności danej sprawy wskazuje na to, że czyn niedozwolony ma wyraźnie ściślejszy związek z innym państwem, prawem właściwym jest prawo tego innego państwa. Taki wyraźnie ściślejszy związek może wynikać z wcześniejszego stosunku między stronami, np.

z umowy ściśle związanej z przedmiotowym czynem niedozwolonym.

Sądy bułgarskie mają jurysdykcję w sprawach dotyczących szkód poniesionych wskutek czynu niedozwolonego, w przypadku gdy miejsce zwykłego pobytu lub siedziba pozwanego znajdują się w Bułgarii, w przypadku gdy powód spełnia te same warunki oraz w przypadku gdy czyn skutkujący powstaniem szkody popełniono w Bułgarii lub szkoda wystąpiła w Bułgarii.

Jeżeli szkoda została wyrządzona w rezultacie korzystania z wadliwego produktu lub jeżeli istnieje ryzyko wyrządzenia takiej szkody, kwestie związane z obowiązkiem wypłaty odszkodowania reguluje prawo państwa miejsca zwykłego pobytu osoby, która doznała szkody.

Zobowiązania wynikające z działań w obszarze nieuczciwej konkurencji i ograniczenia konkurencji reguluje prawo państwa, na którego terytorium interesy konkurentów lub zbiorowe interesy konsumentów zostały lub mogą zostać bezpośrednio i znacząco naruszone.

Kwestie związane z zobowiązaniami wynikającymi z naruszenia praw człowieka, praw medialnych i praw związanych z ochroną danych osobowych reguluje – w zależności od preferencji osoby, która doznała szkody – prawo państwa, w którym znajduje się miejsce zwykłego pobytu tej osoby, prawo państwa, na którego terytorium doszło do wystąpienia szkody, lub prawo państwa, w którym pozwany ma miejsce prowadzenia działalności.

Kwestie związane z zobowiązaniami powstałymi wskutek naruszenia przepisów w zakresie ochrony środowiska reguluje prawo państwa, na którego terytorium wystąpiły szkody.

Zobowiązania wynikające z naruszenia praw autorskich, praw pokrewnych prawom autorskim oraz praw własności przemysłowej reguluje prawo państwa, w którym dochodzi się ochrony (*lex loci protectionis*).

Kwestie związane z zobowiązaniami z tytułu bezpodstawnego wzbogacenia reguluje prawo państwa, w którym doszło do takiego wzbogacenia, chyba że bezpodstawnie wzbogacenie nastąpiło w związku z innym stosunkiem między stronami (np. umową ściśle związaną z bezpodstawnym wzbogaceniem).

Kwestie związane z zobowiązaniami z tytułu prowadzenia cudzych spraw bez zlecenia reguluje prawo państwa, w którym strona miała miejsce zwykłego pobytu lub miejsce prowadzenia działalności w chwili podjęcia takich działań. Jeżeli zobowiązania wynikające z prowadzenia cudzych spraw bez zlecenia

mają związek z ochroną osoby fizycznej lub konkretnej rzeczy, prawem właściwym jest prawo państwa, w którym znajdowała się osoba lub rzecz w chwili podjęcia takich działań bez zlecenia. Jeżeli ogół okoliczności sprawy wskazuje na to, że prowadzenie cudzych spraw bez zlecenia ma wyraźnie ściślejszy związek z innym państwem, zastosowanie ma prawo tego innego państwa.

Po zaistnieniu zobowiązania wynikającego ze stosunku pozaumownego strony mogą objąć to zobowiązanie prawem wybranego przez siebie państwa. Prawo mające zastosowanie do zobowiązań wynikających ze stosunku pozaumownego reguluje warunki i zakres odpowiedzialności oraz określa osoby odpowiedzialne, podstawy do zwolnienia z odpowiedzialności oraz podstawy do wszelkiego rodzaju ograniczenia i podziału odpowiedzialności, środki podjęte w celu zapewnienia możliwości wyegzekwowania zgodności z przepisami, rodzaje szkód, osoby uprawnione do dochodzenia odszkodowania z tytułu szkody osobistej, kwestie związane z odpowiedzialnością z tytułu szkody wyrządzonej przez inną osobę, to, w jaki sposób może dojść do wygaśnięcia zobowiązania, oraz zasady dotyczące dowodzenia zobowiązań.

Prawo właściwe nie reguluje kwestii związanych z odpowiedzialnością państwa i osób prawnych działających na mocy prawa publicznego, w tym ich organów i przedstawicieli, za działania podejmowane przez te podmioty w trakcie wykonywania przysługujących im uprawnień.

Przy ustalaniu odpowiedzialności, niezależnie od prawa właściwego, należy wziąć pod uwagę przepisy dotyczące bezpieczeństwa i zasad postępowania obowiązujące w miejscu i czasie popełnienia czynu, który spowodował szkodę.

Kwestie związane z prawem osób, które doznały szkody, do podjęcia bezpośrednich działań przeciwko ubezpieczycielowi osoby, której przypisuje się odpowiedzialność za powstanie szkody, regulują przepisy mające zastosowanie do zobowiązań z tytułu odpowiedniego stosunku pozaumownego.

3.3 Status osoby, aspekty odnoszące się do stanu cywilnego osoby (imię i nazwisko, miejsce zamieszkania, zdolność)

Kwestie związane ze zdolnością osoby do bycia podmiotem praw i obowiązków oraz do zawierania stosunków prawnych reguluje jej prawo ojczyste (*lex patriae*) (prawo państwa, którego obywatelstwo posiada ta osoba). Jeżeli w prawie właściwym dla danego stosunku prawnego określono szczególne warunki dotyczące zdolności do czynności prawnych, stosuje się to prawo. Zgodnie z art. 50 ust. 2 KMCP, jeżeli umowę zawarty osoby przebywające na terytorium tego samego państwa, osoba posiadająca zdolność do czynności prawnych na mocy prawa tego państwa nie może powołać się na brak zdolności do czynności prawnych na mocy prawa innego państwa, chyba że strona przeciwna była świadoma takiego braku zdolności do czynności prawnych lub nie dowiedziała się o braku zdolności do czynności prawnych wskutek swojego niedbalstwa w chwili zawierania umowy. Przepisy ust. 2 nie mają zastosowania do żadnych czynności dokonywanych w sprawach rodzinnych i spadkowych ani do żadnych czynności dotyczących praw rzeczowych do nieruchomości położonych w państwie innym niż państwo, w którym dokonano czynności.

Zdolność osoby do dokonywania czynności o charakterze gospodarczym bez występowania w charakterze osoby prawnej określa prawo państwa, w którym osoba ta została zarejestrowana jako przedsiębiorca. Jeżeli rejestracja nie jest wymagana, zastosowanie ma prawo państwa, w którym znajduje się główne miejsce prowadzenia działalności tej osoby.

Zgodnie z art. 53 KMCP kwestie związane z nazwiskiem osoby i jego zmianą reguluje prawo ojczyste tej osoby. Wpływ zmiany obywatelstwa na kwestie związane z nazwiskiem określają przepisy państwa, którego obywatelstwo dana osoba uzyskała. Jeżeli osoba ta jest bezpaństwowcem, kwestie związane z wpływem zmiany jej miejsca zwykłego pobytu na nazwisko reguluje prawo państwa, w którym osoba ta ustanowi swoje nowe miejsce zwykłego pobytu.

Kwestie związane z nazwiskiem i jego zmianą może regulować prawo bułgarskie, jeżeli osoba mająca miejsce zwykłego pobytu w Bułgarii wystąpi ze stosownym wnioskiem w tym zakresie.

Sądy bułgarskie mają ponadto jurysdykcję w sprawach dotyczących zmiany lub ochrony nazwiska, w przypadku gdy wnioskodawca jest obywatelem bułgarskim lub ma miejsce zwykłego pobytu w Bułgarii, w sprawach dotyczących pozbawienia obywateli bułgarskich zdolności do czynności prawnych oraz w sprawach dotyczących przywrócenia obywatelom bułgarskim zdolności do czynności prawnych, w sprawach dotyczących ustanowienia lub zniesienia opieki prawnej lub kurateli, w sprawach dotyczących uznania za zaginionego lub zmarłego, w przypadku gdy osoba objęta opieką prawną lub kuratelą jest obywatelem bułgarskim lub ma miejsce zwykłego pobytu w Bułgarii.

3.4 Ustanowienie więzi rodzicielskiej z dzieckiem, w tym przysposobienie

3.4.1 Ustanowienie więzi rodzicielskiej z dzieckiem

Sądy bułgarskie i inne organy mają jurysdykcję w sprawach dotyczących ustalenia lub zakwestionowania pochodzenia dziecka, w przypadku gdy miejsce zwykłego pobytu pozwanego znajduje się w Bułgarii, w przypadku gdy powód lub wnioskodawca jest obywatelem bułgarskim oraz w przypadku gdy dziecko lub to z rodziców, które jest stroną postępowania, jest obywatelem bułgarskim lub ma miejsce zwykłego pobytu w Bułgarii. Ponadto jurysdykcja ta obejmuje również kwestie dotyczące stosunków osobistych i rzeczowych między rodzicami i dziećmi oraz ustanowienia lub rozwiązania stosunku przysposobienia, jeżeli przysposabiający, przysposobiony lub jedno z rodziców przysposobionego jest obywatelem bułgarskim lub ma miejsce zwykłego pobytu w Bułgarii. Kwestie związane z ustalaniem pochodzenia dziecka reguluje prawo państwa, którego obywatelstwo dziecko nabyło w chwili urodzenia. To samo prawo ma zastosowanie do stosunków osobistych między rodzicami w chwili urodzenia dziecka. Odesłanie do prawa obcego jest dopuszczalne, jeżeli w przepisach tego prawa przewidziano możliwość ustalenia pochodzenia dziecka.

3.4.2 Przysposobienie

Warunki przysposobienia reguluje prawo państwa, którego obywatelami są przysposabiający i przysposabiany w chwili złożenia wniosku o przysposobienie. Jeżeli osoby te mają różne obywatelstwo, zastosowanie ma prawo ojczyste każdej z tych osób. Jeżeli przysposabiany jest obywatelem bułgarskim, należy wystąpić z wnioskiem o udzielenie zgody na przysposobienie do Ministra Sprawiedliwości. Warunki i procedurę udzielania zgody na przysposobienie osoby będącej obywatelem bułgarskim przez cudzoziemca regulują przepisy rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości. Jeżeli przysposabiany jest obywatelem bułgarskim, przysposabiający (niezależnie od tego, czy jest obywatelem bułgarskim czy cudzoziemcem) mający miejsce zwykłego pobytu w innym państwie musi również spełnić warunki przysposobienia przewidziane w prawie tego państwa. Kwestie związane ze skutkami przysposobienia reguluje wspólne prawo ojczyste przysposabiającego i przysposabianego. Jeżeli przysposabiający i przysposabiany są obywatelami różnych państw, zastosowanie ma prawo państwa, w którym mają oni wspólne miejsce zwykłego pobytu.

Sądy bułgarskie mają jurysdykcję w sprawach dotyczących świadczeń alimentacyjnych, w przypadku gdy pozwany ma miejsce zwykłego pobytu w Bułgarii, w przypadku gdy powód lub wnioskodawca jest obywatelem bułgarskim oraz w przypadku gdy wierzyciel alimentacyjny ma miejsce zwykłego pobytu w Bułgarii.

Kwestie dotyczące zobowiązań alimentacyjnych reguluje prawo państwa, w którym wierzyciel alimentacyjny ma miejsce zwykłego pobytu, chyba że przepisy prawa ojczystego wierzyciela są dla niego korzystniejsze. W takich przypadkach zastosowanie ma prawo ojczyste wierzyciela alimentacyjnego. Jeżeli w prawie właściwym nie przewidziano możliwości wypłacenia alimentów, zastosowanie ma prawo bułgarskie.

3.5 Związek małżeński, pary, które nie zawarły związku małżeńskiego/konkubenci, związki partnerskie, rozwód, separacja sądowa, obowiązki alimentacyjne

3.5.1 Związek małżeński

Małżeństwo w Bułgarii zawiera się przed urzędnikiem stanu cywilnego, jeżeli jedno z przyszłych małżonków jest obywatelem bułgarskim lub ma miejsce zwykłego pobytu w Bułgarii. Cudzoziemcy mogą zawrzeć małżeństwo w Bułgarii przed konsulem lub przedstawicielem służb dyplomatycznych ich państwa pochodzenia, jeżeli jest to dopuszczalne w świetle prawa tego państwa. Obywatele bułgarscy przebywający za granicą mogą zawrzeć małżeństwo przed właściwym organem państwa obcego, jeżeli jest to dopuszczalne w świetle przepisów obowiązujących w tym państwie. Obywatele bułgarscy mogą zawrzeć

małżeństwo za granicą przed bułgarskim konsulem lub przed przedstawicielem służb dyplomatycznych, jeżeli jest to dopuszczalne w świetle prawa państwa przyjmującego. Obywatel bułgarski może zawrzeć małżeństwo z cudzoziemcem za granicą przed bułgarskim konsulem lub przed przedstawicielem służb dyplomatycznych, jeżeli jest to dopuszczalne w świetle prawa państwa przyjmującego i w świetle prawa ojczystego cudzoziemca. Sądy bułgarskie mają jurysdykcję w sprawach małżeńskich, w których jedno z małżonków jest obywatelem bułgarskim lub ma miejsce zwykłego pobytu w Bułgarii. Kwestie dotyczące wymogów formalnych związanych z zawarciem małżeństwa regulują przepisy państwa, w którym małżeństwo zostało zawarte.

W odniesieniu do każdego z przyszłych małżonków kwestie związane z wymogami formalnymi dotyczącymi zawarcia małżeństwa reguluje prawo państwa, którego dana osoba była obywatelem w chwili zawarcia małżeństwa.

W przypadku obywatela bułgarskiego, który wstąpił w związek małżeński za granicą, zgoda, o której mowa w art. 6 ust. 2 kodeksu rodzinnego (Semeen kodeks), może zostać udzielona wyłącznie przez przedstawiciela bułgarskich służb dyplomatycznych lub przez bułgarskiego konsula.

Jeżeli jedno z przyszłych małżonków jest obywatelem bułgarskim lub ma miejsce zwykłego pobytu w Bułgarii, małżeństwo zawiera się przed bułgarskim urzędnikiem stanu cywilnego, przy czym jeżeli w mającym zastosowanie prawie wewnętrznym państwa obcego przewidziano jakąkolwiek przeszkodę dla zawarcia małżeństwa, która – w świetle prawa bułgarskiego – byłaby nie do pogodzenia ze swobodą wstąpienia w związek małżeński, taką przeszkodę uznaje się za nieistniejącą.

Cudzoziemiec lub bezpaństwowiec musi oświadczyć przed bułgarskim urzędnikiem stanu cywilnego, że jego prawo ojczyste uznaje ważność małżeństwa zawartego przed właściwym organem państwa obcego oraz nie przewiduje żadnych przeszkód uniemożliwiających wstąpienie w taki związek małżeński.

3.5.2 Pary, które nie zawarły związku małżeńskiego/konkubenci i związki partnerskie

Nie przewidziano żadnych szczególnych norm kolizyjnych.

3.5.3 Rozwód i separacja sądowa

Zastosowanie ma rozporządzenie Rady (UE) nr 1259/2010 z dnia 20 grudnia 2010 r. w sprawie wprowadzenia w życie wzmocnionej współpracy w dziedzinie prawa właściwego dla rozwodu i separacji prawnej.

W przypadkach, w których przepisy wspomnianego wyżej rozporządzenia nie mają zastosowania, stosuje się przepisy kodeksu prawa prywatnego międzynarodowego.

Kwestie związane z rozwodem małżonków będących obywatelami tego samego państwa obcego regulują przepisy prawa państwa, którego obywatelami byli ci małżonkowie w chwili wniesienia pozwu rozwodowego.

Kwestie związane z rozwodem małżonków będących obywatelami różnych państw regulują przepisy państwa, w którym małżonkowie ci mieli wspólne miejsce zwykłego pobytu w chwili wniesienia pozwu rozwodowego. Jeżeli małżonkowie nie mają wspólnego miejsca zwykłego pobytu, zastosowanie ma prawo bułgarskie.

Jeżeli w mającym zastosowanie prawie obcym nie uznaje się rozwodu, a jedno z małżonków było obywatelem bułgarskim lub miało miejsce zwykłego pobytu w Bułgarii w chwili wniesienia pozwu rozwodowego, zastosowanie ma prawo bułgarskie.

3.5.4 Obowiązki alimentacyjne

Zastosowanie ma rozporządzenie Rady (WE) nr 4/2009 z dnia 18 grudnia 2008 r. w sprawie jurysdykcji, prawa właściwego, uznawania i wykonywania orzeczeń oraz współpracy w zakresie zobowiązań alimentacyjnych.

W przypadkach, w których przepisy wspomnianego wyżej rozporządzenia nie mają zastosowania, stosuje się przepisy kodeksu prawa prywatnego międzynarodowego.

Kwestie dotyczące zobowiązań alimentacyjnych reguluje prawo państwa, w którym wierzyciel alimentacyjny ma miejsce zwykłego pobytu, chyba że przepisy prawa ojczystego wierzyciela są dla niego korzystniejsze. W takich przypadkach zastosowanie ma prawo ojczyste wierzyciela alimentacyjnego. Jeżeli wierzyciel alimentacyjny i dłużnik alimentacyjny są obywatelami tego samego państwa, a dłużnik alimentacyjny ma miejsce zwykłego pobytu w tym państwie, zastosowanie ma wspólne prawo ojczyste obydwu tych osób. Jeżeli w powyższej sytuacji w prawie właściwym nie przewidziano możliwości wypłacenia alimentów, zastosowanie ma prawo bułgarskie.

Jeżeli do powstania zobowiązań alimentacyjnych między byłymi małżonkami doszło wskutek unieważnienia małżeństwa lub rozwodu, zastosowanie ma prawo, na podstawie którego małżonkom udzielono rozwodu lub na podstawie którego orzeczono nieważność ich małżeństwa.

Prawo właściwe w kwestiach dotyczących świadczeń alimentacyjnych określa:

1. możliwość dochodzenia świadczeń alimentacyjnych, kwotę tych świadczeń i osoby uprawnione do ich dochodzenia;
 2. osoby uprawnione do wystąpienia o wypłatę świadczeń alimentacyjnych i terminy obowiązujące w tym zakresie;
 3. to, czy kwota świadczeń alimentacyjnych może zostać zmieniona, a jeżeli tak – na jakich warunkach;
 4. przesłanki wygaśnięcia prawa do dochodzenia świadczeń alimentacyjnych;
 5. zobowiązanie dłużnika alimentacyjnego do zwrotu kosztów poniesionych przez organ, który wypłacił świadczenia alimentacyjne w jego zastępstwie.
- Przy ustalaniu kwoty świadczeń alimentacyjnych należy wziąć pod uwagę sytuację materialną dłużnika alimentacyjnego oraz rzeczywiste potrzeby wierzyciela alimentacyjnego, nawet jeżeli przepisy właściwego prawa obcego stanowią inaczej.

Kwestie związane z unieważnieniem małżeństwa regulują przepisy, które miały zastosowanie w odniesieniu do wymogów formalnych związanych z zawarciem małżeństwa.

Dodatkowe informacje na temat unieważnienia małżeństwa i rozwodu przedstawiono w punkcie poświęconym tej problematyce.

3.6 Małżeńskie ustroje majątkowe

Sąd właściwy w kwestiach dotyczących unieważnienia małżeństwa i rozwodu jest również właściwy w kwestiach dotyczących stosunków osobistych i majątkowych między małżonkami.

Stosunki osobiste między małżonkami reguluje ich wspólne prawo ojczyste. Stosunki osobiste między małżonkami będącymi obywatelami różnych państw reguluje prawo państwa, w którym znajduje się ich wspólne miejsce zwykłego pobytu, lub – w braku wspólnego miejsca zwykłego pobytu – prawo państwa, z którym obydwójce małżonkowie mają najściślejszy związek. Stosunki majątkowe między małżonkami reguluje prawo właściwe dla stosunków osobistych między nimi.

3.7 Testamenty i dziedziczenie

Zastosowanie ma rozporządzenie (UE) nr 650/2012 z dnia 4 lipca 2012 r. w sprawie jurysdykcji, prawa właściwego, uznawania i wykonywania orzeczeń, przyjmowania i wykonywania dokumentów urzędowych dotyczących dziedziczenia oraz w sprawie ustanowienia europejskiego poświadczenia spadkowego. W przypadkach, w których przepisy wspomnianego wyżej rozporządzenia nie mają zastosowania, stosuje się przepisy kodeksu prawa prywatnego międzynarodowego.

Sądy i inne organy bułgarskie mają jurysdykcję w sprawie spadkowej, jeżeli w chwili śmierci spadkodawca miał miejsce zwykłego pobytu w Bułgarii lub był w tamtej chwili obywatelem bułgarskim oraz jeżeli część masy spadkowej znajduje się w Bułgarii.

Kwestie związane z dziedziczeniem ruchomości reguluje prawo państwa, w którym spadkodawca miał miejsce zwykłego pobytu w chwili śmierci. Kwestie związane z dziedziczeniem nieruchomości reguluje prawo państwa położenia nieruchomości. Spadkodawca ma prawo wyboru prawa państwa, które będzie

regulowało kwestie związane ze spadkiem po nim, jeżeli w chwili dokonywania wyboru był obywatelem tego państwa. Wybór prawa właściwego nie może wpływać na kwotę zachowku przysługującego spadkobiercom zgodnie z wskazanymi wyżej przepisami.

Zdolność osoby do rozrządzenia spadkiem w drodze testamentu (poprzez jego sporządzenie i unieważnienie) reguluje prawo właściwe w kwestiach dziedziczenia. Testament jest formalnie ważny, jeżeli jest zgodny z prawem państwa, w którym go sporządzono lub którego obywatelem był spadkodawca w chwili jego sporządzania lub w chwili śmierci, lub zgodny z prawem państwa, w którym spadkodawca miał miejsce zwykłego pobytu lub w którym znajduje się nieruchomość będąca przedmiotem testamentu.

Prawo właściwe w kwestiach związanych z dziedziczeniem reguluje czas i miejsce otwarcia spadku, wskazuje spadkobierców i określa ich kolejność dziedziczenia, odnosi się do zdolności do dziedziczenia, przejęcia zobowiązań spadkodawcy i ich podziału między spadkobierców, przyjęcia i odrzucenia spadku, terminu na przyjęcie spadku, rozrządzalnej części spadku oraz warunków ważności materialnej testamentu. W przypadku braku możliwości wskazania spadkobierców zgodnie z prawem właściwym w kwestiach spadków, masa spadkowa położona na terytorium Bułgarii staje się własnością bułgarskiego Skarbu Państwa lub gminy.

3.8 Nieruchomości

Zastosowanie ma rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 593/2008 z dnia 17 czerwca 2008 r. w sprawie prawa właściwego dla zobowiązań umownych (Rzym I).

W przypadkach, w których przepisy wspomnianego wyżej rozporządzenia nie mają zastosowania, stosuje się przepisy kodeksu prawa prywatnego międzynarodowego.

Sądy i inne organy bułgarskie mają wyłączną jurysdykcję w kwestiach dotyczących nieruchomości położonych w Bułgarii, kwestiach związanych z egzekucją z tych nieruchomości lub ustanawianiem zabezpieczenia na tych nieruchomościach oraz kwestiach dotyczących przeniesienia lub ustanowienia praw rzeczowych na takich nieruchomościach.

Kwestie związane z posiadaniem, własnością i innymi prawami rzeczowymi do ruchomości i nieruchomości reguluje prawo państwa położenia rzeczy (*lex loci rei sitae*). To samo prawo wskazuje, czy majątek jest ruchomością czy nieruchomością, a także określa rodzaj praw rzeczowych.

Kwestie związane z nabywaniem i utratą praw rzeczowych i praw własności reguluje prawo państwa, w którym składnik majątku znajdował się w chwili dokonywania określonej czynności lub w której wystąpiła okoliczność uzasadniająca nabycie lub utratę tych praw.

Kwestie związane z nabywaniem, przenoszeniem i utratą praw rzeczowych do środków transportu reguluje prawo państwa bandery statku, prawo państwa, w którym zarejestrowano statek powietrzny, lub prawo państwa, w którym znajduje się miejsce prowadzenia działalności operatora taboru kolejowego i pojazdów silnikowych poruszających się w ruchu lądowym.

3.9 Niewypłacalność

Zastosowanie ma rozporządzenie Rady (WE) nr 1346/2000 oraz, począwszy od dnia 26 czerwca 2017 r., rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2015/848 z dnia 20 maja 2015 r. w sprawie postępowania upadłościowego.

Zob. Upadłość.

Przydatne mogą okazać się następujące strony internetowe:

<https://www.justice.government.bg>

<http://www.vss.justice.bg>

<http://www.vks.bg/>

<http://www.vss.justice.bg/page/view/1397>

Ostatnia aktualizacja: 07/04/2021

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwy punkt kontaktowy Europejskiej Sieci Sądowej (EJN). Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. ESS ani Komisja Europejska nie ponoszą odpowiedzialności za wszelkie informacje, dane lub odniesienia zawarte w tym dokumencie.

Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.